Uudenmaan liitto
Nylands förbund

Lausunto
12.2.2019
Dnro 76/2019

Aluesuunnittelu / Petri Suominen

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

VNS 8/2018 vp

Uudenmaan liiton asiantuntijalausunto liikenne- ja viestintävaliokunnalle Valtioneuvoston valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelusta laatimasta selonteosta

Maakuntaliiton näkökulma

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma tuo liikennejärjestelmän kehittämiseen kovasti kaivattua pitkäjänteisyyttä. Selonteossa esitetyt liikennejärjestelmän kehittämisen tavoitteet ja päämäärät ovat oikeita. Kilpailukyvyn edistämisen ja ilmastonmuutoksen torjunnan edellyttämät keinot ovat osin ristiriitaisia ja kaipaavat yhteensovittamista valtakunnallisella tasolla. Liikennejärjestelmä on tunnistettu kokonaisuudeksi, joka koostuu useista eri kulkumuodoista, jotka on sovitettava yhteen. Myös ratahankkeet, joita varten perustetaan oma hankeyhtiö, tulee tästä syystä ottaa huomioon liikennejärjestelmäsuunnitelmassa.

Vaikka raideliikenne on esitetty ensisijaisena saavutettavuuden turvaamisen keinona, investointien tulee olla tehokkaita, jotta rajalliset resurssit riittävät mahdollisimman moneen hyödylliseen hankkeeseen. Raskas raideliikenne ei sovellu kaikkialle, joten on tärkeää löytää kullekin alueelle sopivin kestävä kulkumuoto.

Myös tavaraliikennettä on mahdollista tehostaa päästöjen ja kustannusten vähentämiseksi. Olemassa olevaa rautatieverkkoa tulee käyttää hyväksi pitkämatkaisissa kuljetuksissa.

On hyvä, että valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman yhteydessä käsitellään myös erilaisia rahoitustasoja ja -malleja. Rahoitustason korotus on tarpeen, jotta välttämättömät hankkeet on mahdollista toteuttaa ja on ylipäätään mahdollista asettaa pitkän tähtäimen tavoitteita.

Selonteossa esitetty laatimismenetelmä on hyvä, mutta ensimmäisen suunnitelman laatimiseen on varattu kovin vähän aikaa. Yhteistyöstä maakuntien ja kaupunkiseutujen kanssa halutaan oikea-aikaista ja tarpeeksi kattavaa. Eritasoisista liikennejärjestelmäsuunnitelmista ei haluta hierarkkista järjestelmää, vaan yhteistyöhön perustuva prosessi. Nämä ovat hyviä tavoitteita, mutta uudenlaisen menetelmän sisäänajolle tulee olla varattuna riittävästi aikaa, jotta laadittavasta suunnitelmasta tulee niin hyvä kuin

mahdollista. Maakuntakaavoituksen ja liikennejärjestelmäsuunnittelun välillä tulee olla tiivis yhteys. Maakunnilla on tästä syystä merkittävä rooli prosessissa ja niillä tulee olla riittävän paljon aikaa esimerkiksi päämäärien ja tavoitteiden asettamiseen.
Selonteossa luetellaan erilaisia sidosryhmäyhteistyön muotoja. Niihin kuuluvat myös kahdenväliset neuvottelut sekä alueittaiset työpajat. Luottamuksen syntyminen ja säilyminen edellyttää prosessin avoimuutta myös tällaisen sidosryhmäyhteistyön osalta.
Hankkeiden arviointiin on esitetty uusia menetelmiä ja riippumattoman tutkimuslaitoksen käyttämistä. Tämä on hyvä, koska hyöty-kustannusanalyysi ei tuo riittävästi esiin joukkoliikennehankkeiden vaikutuksia. Uusien raiteiden rakentamisessa tulee ottaa huomioon muun muassa aluetaloudelliset vaikutukset ja koko elinkaaren hiilijalanjälki. Vaikutusten arviointi on välttämätöntä koko prosessin ajan.

Uudenmaan näkökulma

On hyvä, että selonteossa on tunnustettu, ettei yhdenmukaisen palvelutason tarjoaminen on mahdollista ympäri maan. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnittelun painotuksissa tulee ottaa huomioon Uudenmaan erityiset tarpeet ja merkitys. Uudellamaalla sijaitsee merkittävä osuus maan väestöstä ja työpaikoista. Globaalin trendin mukainen kaupungistuminen kasvattaa osuutta entisestään. Uudenmaalla on suurten työssäkäynti- ja asiointimatkamäärien ansiosta hyvät mahdollisuudet lisätä kestävien kulkumuotojen käyttöä ja näin vaikuttaa muun muassa valtakunnallisiin hiilipäästöihin.
Uudellemaalle sijoittuu useita valtakunnallisen ja kansainvälisen liikenteen käytäviä ja solmukohtia, joiden kautta kulkee koko Suomea palvelevia henkilö- ja tavarakuljetuksia. Näiden tulee saada merkitystään vastaava painoarvo valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa.
Uudenmaan uusi kokonaismaakuntakaava ja Helsingin seudun MAL-suunnitelma hyväksytään vuonna 2019. Nämä sisältävät hyvää aineistoa valtakunnalliseen liikennejärjestelmään sekä liikennehankkeiden priorisoinnin.
Uudenmaan liiton ja MAL-työn välille vuosien varrella kehittynyt hyvä yhteistyömalli toimii hyvänä esimerkkinä valtakunnallisen liikennejärjestelmän hyvässä yhteistyössä tapahtuvalle laatimiselle.

Merja Vikman-Kanerva
aluesuunnittelun johtaja

Petri Suominen
liikennesuunnittelupäällikkö

Jakelu

LiV@eduskunta.fi
Uudenmaan liitto / kirjaamo